

**ДОКЛАД
НА НАЦИОНАЛНИЯ ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ
ЗА ИЗВЪРШЕНА ПРОВЕРКА В ДЪРЖАВНА ПСИХИАТРИЧНА БОЛНИЦА –
КЪРДЖАЛИ**

В изпълнение на Заповед № РД-08-66 от 03.12.2019г. на омбудсмана на Република България на 05.12.2019г. екип на Националния превантивен механизъм в състав: главен експерт Христо Атанасов, главен експерт д-р Мариана Патрикова и старши експерт Силвия Славева извърши проверка в Държавна психиатрична болница (ДПБ) - Кърджали.

Съгласно чл. 28в от Закона за омбудсмана, екипът действа като Национален превантивен механизъм с правомощията на омбудсмана по чл. 28а от този закон. Докладът е публичен, съобразно чл. 4, ал. 3 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража (ЗИНЗС). Проверката е планова.

Екипът благодари за оказаното съдействие от страна на администрацията в проверяваните обекти.

I. МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ И МАТЕРИАЛНА БАЗА

Държавна психиатрична болница - Кърджали е разположена в края на град Кърджали и до нея има изградена добра инфраструктурна мрежа. В близост до ДПБ се намира МБАЛ „Атанас Дяковски“, с която имат взаимнообвързващ договор за медицинско обслужване.

В структурата на ДПБ – Кърджали, са обособени следните блокове:

Консултативно – диагностичен, който включва: Консултативно – диагностични кабинети; Психологична лаборатория; Кабинет социални работници; Съдебно – психиатричен кабинет; Дневен блок с помещение за психосоциална рехабилитация; Дневен стационар (отделение без легла); Клинична лаборатория; Физиотерапия; Трудово – рехабилитационен сектор със спомагателно стопанство и трудово лечебни работилници; Регистър (картотека) за лица, подлежащи на Диспансеризация.

Стационарен блок, който включва: Стационарен блок със седем отделения с общо 320 легла, от които 50 легла са за лечение в дневен стационар; 40 легла в първо мъжко отделение; 40 легла във второ мъжко отделение; 40 легла в трето мъжко отделение; 40 легла в първо женско отделение; 40 легла в отделение за гранични състояния; 40 легла в отделение за лечение на зависимости; 40 легла в

геронтопсихиатрично отделение. Във всяко отделение са разкрити сектори съобразно нуждите на пациентите: сектор за пациенти с висока степен на зависимост от грижи, сектор за пациенти със средна степен на зависимост от грижи, сектор за пациенти с ниска степен на зависимост от грижи.

Административно-стопански блок.

ДПБ разполага с една двуетажна сграда, с осигурен достъпа за хора с увреждания. В нея е разкрит ДКБ. За тази сграда директорът на болницата е поискал финансови средства за частичен ремонт на вътрешен канал, нов външен дренаж и подпорни стени за поддръжка на обекта, които не са отпуснати към момента.

Две частично обновени стари сгради за стационарна дейност. Първата сграда е санирана и вътрешно ремонтирана (по Норвежки механизъм), с общи санитарни възли и бани. Тук са разкрити рехабилитационните отделения. Втората е включена в общия проект на болницата за ремонт и изграждане на фотоволтаична система. В нея са разкрити острите отделения и има изградена рампа за достъп на хора с увреждания. Голяма част от болничните легла са нови. Болничните стаите в рехабилитационните отделения са с 6 и повече легла и пациентите са лишени от необходимото лично пространство за живот - има пренаселеност съгласно действащата нормативна уредба.

Болницата разполага с 2 помещения за провеждане на групова психо-социална рехабилитация и обширен двор за разходка и трудотерапия на открито. Преди години е имало трудово лечебни работилници (за мартеници, плетиво и др.) в двора на болницата, които сега не работят. Кухненският блок на болницата е обновен.

Държавната психиатрична болница няма (не отговаря за) определено ниво на компетентност съгласно медицинския стандарт по психиатрия, утвърден с Наредба №24/2004 г. на Министерство на здравеопазването (МЗ). ДПБ е оборудвана за дейността. Тя разполага с апарат за ЕКТ (електрокунволсивна терапия), а в физиотерапията към болницата има апарат - магнитен стимулатор (само 4 в страната) за лечение на депресивни състояния. Разкритата аптека е лицензирана за работа с наркотични вещества и обезпечена с необходимите медикаменти. Болницата разполага с 2 превозни средства за транспортиране на пациенти.

НПМ препоръчва да се преустанови пренаселеността в болницата и да бъде осигурена необходимата площ в болничните стаи за пациентите.

II. ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ И ФИНАНСИРАНЕ

Лечебното заведение е обезпечено за дейността си с 148 щатни бройки персонал. От тях: висш медицински персонал 17 бр. + 1 ръководна, от тях 4 бр. длъжности са свободни. Среден медицински персонал 58 щатни бройки; друг персонал 72бр. (от тях санитарни - 40; социални работници - 1, психолог - 1).

Недостигът на лекари в болницата е от години и за обезпечаването на 24-часова лекарска помощ се ползват, по договор, лекари от Центъра за спешна медицинска помощ (ЦСМП) - Кърджали.

Преди година директорът на лечебното заведение е имал предложение към МЗ да бъде увеличен щата на болницата за медицински сестри и санитарни.

НПМ счита, че въпросът за увеличаването на щата на ДПБ следва да се разгледа едновременно с разрешаване на проблема за пренаселеността в лечебното заведение и в съответствие с предстоящата реформа в сектора.

ДПБ е на бюджетно финансиране. С писмо №1255/26.07.19г. директорът на ДПБ е поискал финансови средства за „Частичен ремонт на вътрешен канал, нов външен дренаж и подпорни стени за поддръжка на обекта“, които не са отпуснати до момента. В края на годината ДПБ е кандидатствала по Проект „Красива България“ 2020г., по който МЗ следва да участва с 50% от финансовите средства.

НПМ препоръчва на министерство на здравеопазването да подкрепи ДПБ - Кърджали по Проекта.

III. ЗДРАВНИ ГРИЖИ, ЗАКРИЛА И СИГУРНОСТ

При проверката в ДПБ се констатираха добри хигиенни условия /ремонтирани и поддържани санитарни възли и бани, нормална стайна температура, постоянна топла вода, чист постелъчен инвентар/ и добра здравна грижа за пациентите. Пациентите са спокойни за заболяванията. Повечето от тях бяха по леглата, плетяха или гледаха телевизия. Те не можаха да обяснят каква е дневната им програма. При проверката НПМ не видя пациенти от дневния стационар на болницата. От проведените разговори с пациентите в рехабилитационните отделения се установи, че са доволни от условията в болницата. В една от залите за психо-социална рехабилитация, психологът провеждаше групова терапия на пациенти със зависимости. Той съобщи, че веднъж месечно в болницата се събират вече изписани пациенти от областта за психотерапия - споделяне и оказване на взаимопомощ.

Болницата разполага с 24-часова охрана и видеонаблюдение на двора. Няма регистрирани бягства на пациенти настанени по съдебен ред за тази година. Осигурено е видеонаблюдение в остриите сектори на болницата и има противопожарни детектори в стационарните отделения.

По - голяма част от преминалите болни са настанени със съдебна заповед. Лечението на всички пациентите се провежда след подписано Информационно съгласие. В болницата се извършва електроконвулсивна терапия, средно по 2 процедури месечно, при спазване на нормативните извиквания. Прилаганите мерките за физическо ограничаване на пациентите са в съответствие с Наредба №1 от 28 юни 2005г. за реда за прилагане на мерки за временно физическо ограничаване при пациенти с установени психични разстройства.

Лечението на придружаващите заболявания на пациентите е обезпечено чрез договор за медицинско обслужване с МБАЛ „Атанас Дяковски“. Психо-социалната рехабилитация на пациентите е обезпечена.

Средната стойност на един лекарствен в болницата за 2018г. е 0,97лв., по-нисък от средния за страната за такъв тип лечебни заведения - 1,66лв. Леталитета за болницата през 2018г. е 0,32% при среден за страната за такъв тип лечебни

заведения - 0,7%. Кухнята осигурява диетично хранене. Средната стойност на един храноден за 2018г. е 2,05лв., малко под средния за страната за такъв тип лечебни заведения - 2,51лв.

IV. ПРИЕМСТВЕНОСТ НА ГРИЖАТА И ДЕИНСТИТУЦИОНАЛИЗАЦИЯ НА ПСИХИАТРИЧНАТА ПОМОЩ

ДПБ Кърджали, както повечето държавни психиатрични болници изпълнява и социални функции. При проверката в един от изолаторите на I-во МО беше настанен бездомник. НПМ се срещна с пациент, който първоначално е бил в социален дом, след това в ДПБ Карлуково и понастоящем е трайно настанен в ДПБ Кърджали. Към момента в болницата има 30 пациента, които постоянно живеят тук.

НПМ ежегодно отправя препоръка към Министерство на труда и социалната политика (МТСП) за разкриване на нови социални услуги за обременяване на лечебните заведения и задоволяване потребността на лицата с психични проблеми.

НАЦИОНАЛНИЯ ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ ПРЕПОРЪЧВА:

1. На Министерство на здравеопазването

1.1. Стартиране на дълго отлаганата реформа в психиатричната помощ на Република България.

1.2. Да подкрепи Проект „Красива България“ 2020г. на ДПБ Кърджали.

2. На държавната психиатрична болница – Кърджали

2.1. Да се преустанови пренаселеността в болницата и осигури необходимата лична площ за пациентите съгласно Наредба №49 от 18 октомври 2010г. за основните изисквания, на които трябва да отговарят устройството, дейността и вътрешният ред на лечебните заведения за болнична помощ и домовете за медико-социални грижи, Приложение № 1 към чл.13.

Д-Р МАРИАНА ПАТРИКОВА – РЪКОВОДИТЕЛ НА
ЕКИПА И ГЛАВЕН ЕКСПЕРТ В ДИРЕКЦИЯ
„НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ И
ОСНОВНИ ПРАВА И СВОБОДИ НА ЧОВЕКА“